

ÜCRET

Giriş

- Çalışma ilişkisinin en önemli unsurudur.
- Hukuken de düzenleme bulunmaktadır.
- Bedensel veya zihinsel olarak emek gücünün karşılığıdır.

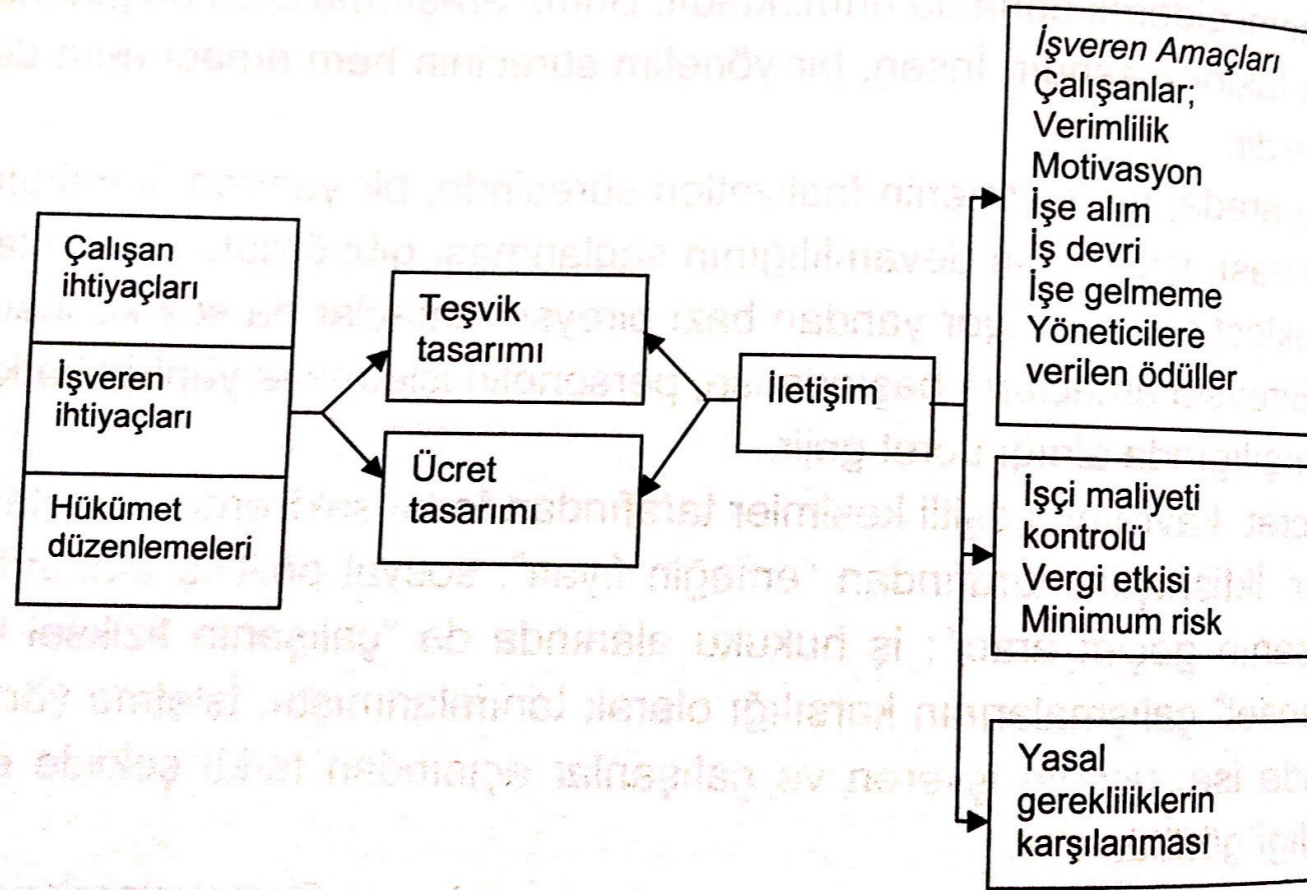
-

Giriş

- Pekiştirme teorisinin programları ise çalışma yaşamında ücret rejimlerinde kullanılmaktadır. (ÜCRET = ÖDÜL)
 - **Sabit Aralıklı Program:** Saatlik / Günlük yevmiyeler. Davranışa bakılmaksızın ödenen sabit ücretler. Öngörülebilirdir.
 - **Değişken Aralıklı Program:** Nadir kullanılır. Ayda bir kez ortalama bir ücret ödenir ancak zamanı tam belirli değildir. İşverenin isteğiyle ödenen ikramiyeler de bu program içinde yer alır.
 - **Sabit Oranlı Program:** parça başına iş , belirli bir davranış sergilendiğinde verilir.
 - **Değişken Oranlı Program:** performansa bağlı olarak verilen ücretler örneğin komisyon üzerinden satış yapmak bu program içindedir. “sürpriz unsur”dur. Ne zaman geleceği performansa bağlıdır. En motive eden programdır.

Ücret ve Teşvik Sistemleri Modeli

Tablo 10.1: Ücret ve Teşvik Sistemleri Modeli

Giriş

- **Ücretleme İlkeleri:**

- Çalışma koşulları, beceri ve çaba bakımından eşit statüdeki işlere aynı ücret ödenmelidir. Bu geleneksel olarak bilinen "eşit, işe eşit ücret" ilkesidir.
- Verilen ücret tarafların hak ve çıkarlarını olumsuz yönde etkilemeyecek düzeyde olmalıdır. Yani, hem çalışan hem de işveren açısından "dengeli" olmalıdır.
- Ödenen ücret, en azından o iş dalında veya endüstride aynı işe ödenen ücretle eşit olmalıdır. Ayrıca, o bölgedeki işletmelerin ödeme düzeyleri de dikkate alınmalıdır. Dolayısıyla, "piyasa"yı dikkate almak önemli bir ölçüdür.
- Uygulanan ücret düzeni, işletmedeki bütün personel tarafından kolayca "anlaşılır ve açık" olmalıdır.
- Ücret, tarafsız olarak, bütün çalışanlara hak ettiği ölçüde, hiçbir kayırcılığa ve huzursuzluğa yol açmayacak şekilde "nesnel" olmalıdır.
- Uygulanan ücret politikası ve ücret programının yapısı, değişen çevre koşullarına uyum sağlayabilecek ölçüde "esnek" olmalıdır.
- Ücret düzeylerinin belirlenmesine, içinde faaliyette bulununan ülkenin yasaları da etki eder. İşletmenin ihmal etmemesi gereken en önemli ilkelerden birisi, devletin getirdiği belirli yasal kurallara uymasındır. Örneğin, devletin belirlediği asgari ücretten daha düşük bir ücret uygulanamaz.
- Kurum dışı ücret adaleti; ücretleme ilkelerinden bir diğeridir. Yani, personel kendisine verilen ücretin, piyasa ücretleriyle eşdeğer olduğuna inanmalıdır.

ÜCRET İLKELERİ

- Bir işletmede ücret bantları kurulurken işgücü piyasalarının genel durumu göz önünde bulundurulur. İşgücü piyasasında bu değerler, arz-talep, eğitim seviyesi, deneyim ve performans göz önünde bulundurulur.
- Ücretlerde, örgütsel adalet esastır. (eşit işe eşit ücret)

Teşvik Edici Ücret Sistemleri

Tablo 10.3: Teşvik Edici Ücret Sistemleri

Bireysel Düzeyde	Grup Düzeyinde	İşletme Düzeyinde
Parça başı	Takım	Kar paylaşımı
Standart saat	Skanton planı	Hisse senedi seçeneği
Bonuslar	Rucker planı	Çalışanlara yönelik hisse senedi planları
Performans ödemesi	Düşük maliyet paylaşımı	
Defaten performans	Risk planlı ödeme	
Satış ödemeleri		
Yetkinlik ve tecrübe eğrilerine göre ödeme		
Yöneticilere ödeme		

Kaynak: Bohlander G., Snell S., Sherman A. (2001), s. 401'den uyarlanmıştır.

Sosyal Yardımlar

- Performansa bağılı olmaksızın dağıtılır. Amaç sosyal adaleti sağlamaktır.
- Devlet veya işletmeler tarafından yürütülürler.
- Özellikle AB sürecinde Türkiye'de son yıllarda oldukça artmıştır. Kadın, engelliler, sendikal haklar kapsamında sosyal yardım ve hizmetler yapılmaktadır.

Sosyal Yardımların Amaçları (İşletmelerde)

- Personelin çalışma koşullarını iyileştirmek.
- Personele ek gelir sağlamak,
- Personelin moral ve motivasyonunu geliştirmek,
- İşletme ile bağı güçlendirmek
- Sosyal sorumluluk

Sosyal Yardımların İlkeleri (İşletmelerde)

- Sosyal yardım ve hizmet amacına uygun olmalı
- Kapsayıcı ve objektif olmalı
- Personelin gerçek ihtiyaçlarına yönelik olmalı
- Esnek planlar geliştirilebilmeli

Sosyal Yardım Türleri (İşletmelerde)

- Sigorta Hizmetleri
- Sosyal güvenlik Sigortası
- İşe Gelememe Durumunda Ödenen Ücretler
- İş Takvimi Hizmetleri
- Diğer Danışmanlık ve Destek Hizmetleri